

LA “ENCICLOPEDIA DE GRADO ELEMENTAL” DE 1933

M. Teresa Salat

Just en el 75è aniversari de la inauguració de les Escoles Jaume Balmes, he rellegit la “*Enciclopedia de Grado Elemental*” de l’editorial Dalmau, de l’any 1933, que era la que havien d’estudiar els nens i nenes quan van començar les classes, en aquest espai, el setembre de 1936, en plena guerra Civil.

Aquest llibre conté en les seves 436 pàgines tot allò que un infant de 7 a 9 anys havia de saber, tenint en compte que hi ha textos en lletra més gran, només pel primer curs d’aquest grau i altres amb una lletra més petita que, conjuntament amb els anteriors, s’havien d’aprendre per passar al següent grau i... que comprèn 12 assignatures, essent una d’elles “*Agricultura, industria y comercio*”. Està organitzat en una seqüència de preguntes molt concretes i respostes, no massa extenses, que s’havien de recitar de memòria.

Pel que fa a l’agricultura, comença per conceptes molt bàsics, com la **Composición de la tierra de labor**-*La tierra laborable debe contener, aproximada y principalmente, unas 35 0 36 partes de arena; 29 o 30 partes de arcilla; 29 o 30 partes de cal y 4 o*

5 de mantillo (que era el resultat de la descomposició de substàncies animals i vegetals).

Per la seva banda, **el estiércol**-*formado por las deyecciones y orinas de los ganados, la paja, hojas secas y demás materiales ... es el abono más empleado.*

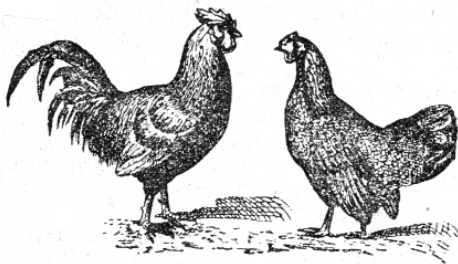
Es descriuen amb detall els instruments més emprats al camp i les diferents tasques que s’hi realitzen, per exemple:

Maneras de sembrar el trigo-*El trigo se puede sembrar a mano o voleo, y, preferentemente con máquinas sembradoras.*

La siega-*La recolección del trigo se hace en los meses de junio y julio, segando las plantas con hoces, guadañas o máquinas segadoras.*

Maneras de trillar-*La trilla suele hacerse extendiendo las mieses en la era y haciendo pasar el ganado por encima de ellas a paso ligero, o arrastrando rodillos provistos de cuerpos cortantes...*

També ens descriu com s’ha de tenir cura de les plantes més habituals

Gallo y gallina

i dels diversos animals. Pel que fa a les classes de gallines, hi ha la *Catalana del Prat*, *muy corpulenta y ponedora*; la *castellana negra*, *pequeña y ponedora*, y la *andaluza que se distingue por su precocidad*.

Qué necesitan las gallinas- *Las gallinas necesitan gallineros espaciosos y limpios, campo extenso y soleado para sus correrías y abundancia de agua limpia.*

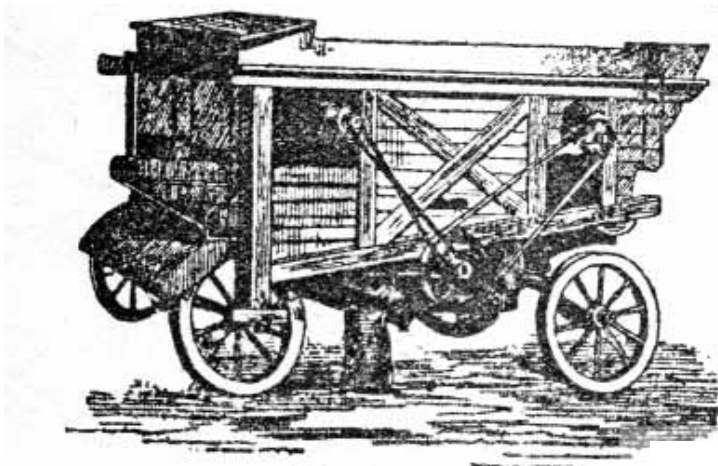
I també **Principales clases de ganado-** *Ganado caballar, mular y asnal, que ayudan al labrador en sus*

labores y le dan crías y estiércoles.

Qué auxiliares tiene el agricultor- *Son grandes auxiliares del agricultor, las aves insectívoras y otros animales que destruyen no pocos bichos dañinos, como el gorrión, la golondrina, la abubilla, el ruiseñor, el jilguero, el mirlo, etc., etc.*

En el capítol de la indústria, s'especifica la fabricació de l'oli, del vi, de la sidra, de la mantega, del formatge; però també l'adobament de les pells, o com es torra el cacau per fer-ne xocolata.

Sé que 75 anys és un espai de temps tan gran com perquè gairebé quatre generacions hagin passat per unes mateixes aules però... com han canviat els continguts que allí s'han anat estudiant dia rere dia! L'alumnat d'aquesta edat ara no sabria ni com agafar aquest llibre i encara que ho fes, rebutjaria, tant com el professorat, aquesta manera de memoritzar les nocions que se'ls pretendria ensenyar. A més, donat el

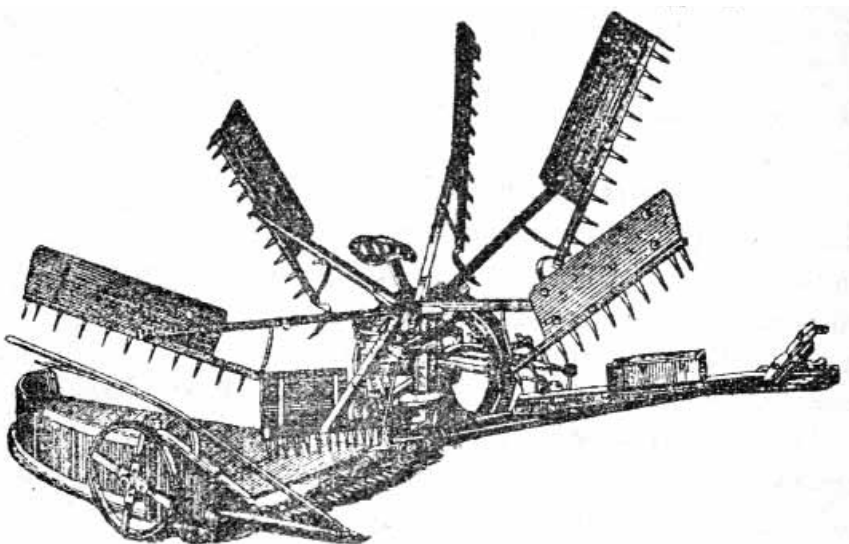

Máquina trilladora

cas que poguessin trobar a Internet el sentit de la major part de les paraules, no tindrien ni idea de què s'estava parlant. Els nostres ruquets de Sant Magí crec que és la vesant del camp que la majoria d'ells tenen més a prop, encara que sigui durant un parell de dies a l'any.

Hem millorat molt pel que fa al sistema d'estudi, però veient el contingut d'aquestes *lliçons* ens adonem que la societat dels anys '30 donava la mateixa importància que donem nosaltres al fet que l'alumne estigui assabentat de tot

allò que l'envolta i que forma part de l'entorn econòmic en què viu, encara que els nostres estudiants de primària no distingeixin una gallina catalana del Prat d'una andalusa. Certament el context social ha canviat radicalment però, com en altres temps, l'escola els està donant aquelles eines intel·lectuals que els serviran pel dia de demà. Han variat les matèries estudiades i la manera d'estudiar-les, però no el concepte d'inserció en la societat en què es viu.

Máquina segadora